

3415

פרוטוקול מס' 41/ד
מישיבת הוועדה לענייני פנים
שהתקיימה ביום ג', כ"ד סיון תשס"ו - 14.6.55
בשעה 11.10

משתתפים: ב. חת - היו"ר
ע. אסף
ש. הלל
ס. חזני
א. כלפון
מ. סנה
א. פרי

מזכירים: פ. ספיר - המנהל הכללי משרד המוצר (סעיף 2)
טר לנדמן - משרד הפנים (סעיף 1 של סדר-היום)
י. אברזי - משרד הפנים

סדר-היום: 1. בעיות השלטון המקומי ביישובים הערביים
2. בעיית אספקת המים לירושלים (טיכום)
3. התאמת מספר חברי הרשויות המקומיות לריבוי האוכלוסייה.

היו"ר ג. חת: פותח את הישיבה.

אחרי שקבעתי את סדר-היום של הישיבה הזוכהית ביקש ממני חבר הכנסת סנה להוסיף עוד סעיף: בעיית התאמת מספר חברי הרשויות המקומיות לריבוי האוכלוסייה. כן קיבלתי בענין זה מבין מסייעי ספיר בעיריית חיפה, אנו נדון אפוא בסעיף זה כסעיף אחרון בסדר-היום.

1. הסדר השלטון המקומי ביישובים הערביים (הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת בסתומי).

היו"ר ג. חת: טיפלנו כבר בשאלה זאת וגם ביקרנו במספר מועצות מקומיות ערביות. בהזדמנות זו של הסיוור מסר לנדמן סקירה על המצב בשטח זה, וכן מסר לחברים שהשתתפו בסיוור טבלאות המשקפות את המצב. אני מבקש מסר לצדמן לשלוח העתקים בוטפיים של אותן הטבלאות כדי שיהיו בידי כל חברי הוועדה.

אני מציע לטכום שהוועדה שמעה כי במשך השנה חלה התקדמות מסויימת בפיתוח המועצות המקומיות הערביות. כל המועצות המקומיות שהוקמו לפני ה-31.12.54 ושלטו היו בהן בחירות במשך השנתיים האחרונות - יתקיימו בהן עכשיו בחירות, בין אם מועצות אלו הן נבחרות או מסוננות.

א. פרי: אני מציע לטיכום (א) הוועדה מציינת את ההזדמנות והפיצור החסרי בדרך להתפתחות המוניציפלית של היישובים הערביים. לדוגמא: מתוך כ-100 יישובים ערביים במדינה יש רק 16 מועצות מקומיות.

ג.ה.

ישיבת ועדת הפנים
14.6.55

ג. פרי:

(ב) הוועדה ספליצה לשלילה את קיום המוסד של סוכריות סטובים בערביי, ודורשת לבטלו ולהקים במקום זאת מוסדות בבארלי.

(ג) הוועדה ספליצה על הענקת מעמד מוניציפלי לכל הישובים הערביים לאלתר, ועל הקמת מועצות מקומיות בו אזורים בהם.

(ד) הוועדה ספליצה על עריכת בחירות תוך ששה חודשים בכל הישובים בהם קיימות מועצות סטובות ושלג היו בהם בחירות.

ש. הלל:

באשר שמספר המועצות המקומיות הערביות כיום במדינה הוא 16, מה היה מספרן לפני שנה, ולפני שנתיים? מיליון מונקציה סבלה במדינת-ישראל ה"סוכר" האם חופפת מונקציה זאת את המונקציה של יושג-רמש מועצה סטובה?

ט. טמ:

בענין זה אני רואה שלוש בעיות עיקריות:

(א) המוניציפליזציה של הישובים שבהם אין עדיין שלטון מקומי. בעיני זה יש לקבוע שתוך זמן סטויים על משרד הפנים להקים רשת של מועצות מקומיות שתכסה את כל שטח הישובים הערביים.

(ב) המועצות הסטובות. דבר זה, בוסף על היותו בלתי דימוקרטי, הוא גם מרבה ריב בין משרדי ממשלה שונים וגורם לדימורליזציה במקרה. מוטב תמיד לבחור מועצה סלמבית יותר. המסקנה סכך: תוך תקופה קצרה ככל האפשר יש לערוך בחירות בכל המקומות הללו.

(ג) העזרה הכספית לעיריות ולמועצות המקומיות הערביות. עזרה זו יש להגדיל כדי להקטין ככל האפשר את הפער בין השירותים המוניציפליים בישובים היהודיים לבין אלה בישובים הערביים.

הינ'ר ג. חת:

משרד הפנים טוען במשך כל הזמן שהמטרה היא להביא את הישובים הערביים סהר ככל האפשר למצב של שלטון עצמי. אבל לא תמיד תושבי המקומות הללו עצמם מוכנים לכך. בעיני המוניציפליזציה של הישובים הערביים איננה פשוטה כל-כך כזו של הישובים היהודיים.

אשר למועצות סטובות - הן קובע שקודם-גל יש למנות את המועצה, והמועצה ייסדנה היא שתכין את הבחירות למועצה חדשה. דבר זה נעשה גם בישובים ערביים וגם בישובים יהודיים ללא הגדלה.

אשר לבעיית הנסף - שמענו שהשירותים המקומיים הערביים אינן גורמות מפילו אותם כמפיה שהן עצמן האליטו שיש לבנות סן התושבים ולכן העזרה שהם מקבלים סו הממשלה עולה על זאת שמקבל כל ישוב יהודי - אם לאחות זאת עם בטל המסיה שנושם המקרה עצמו.

א. כלפון:

בני סציע לדחות את סיום הדיון לישיבה הבאה, ועד אז בקבל ממשרד הפנים את החומר המבוקש.

חברי:

1. סר לנדמן ישלח לכל חברי הוועדה את החומר שהוגש לחברי הוועדה שהשתתפו בסיוור למועצות הערביות.

2. סיום הדיון גרטה לישיבה הבאה.

2. בעיית המסקנת תקים לירו שלים

הינ'ר ג. חת:

הוועדה דנה בענין זה לפני זמן רב למדי, ובוז הוטל על ועדה סיוחדת בהרכב סר ספיר ממשרד החוטר, סר סויגל ממשרד הפנים, חברי הכנסת אלישר ושרי להסדיר את הבעיה ולהביא ליוועות הפנים דו"ח / עבודתם.

על

לטיפולנו נסדרו חמשה דברים:

פ. טפ"ב:

א) באגדה סונח "קו-השילוח" - למעלה מ-20 ק"מ צינורות-מים ללא שימוש. הוטל עלינו לקבוע את גודל הקו ולדאוג להנהלתו. הקו הונח בימי שלטת השחרור וצריך היה להוציא אותו מסכסכו.

ב) הוטל עלינו לטפל בבעיית הפסקת המים בגלל אי-תשלום כספים שוטפים ל"סקורות" מצד העירייה.

ג) הוטל עלינו לטפל בעניין של הבטחת עניין הבריכות בירושלים.

ד) הוטל עלינו לחפש אמצעים להחלפת מינסטלציה בירושלים הסובבת זה כמה עשרות בשנים ובגודלת לפחת.

ה) הוטל עלינו לנסות ולסכם את הבעיה של קו ראש-העין, את הסקום בו תקבל ירושלים את המים מ"סקורות", זאת התשלומים שעל עיריית ירושלים לשאת בשטח זה.

הוועדה התכנסה פעמים אחדות, חברי הוועדה היו: סר דוד כהנא, סר סויאל ואנוכי. חברי המנסה אלישר ושרי היו רק אריכים לשמך מהנו פעולה. בינתיים קרה מה שקרה בעיריית ירושלים, והתעניינותם של חברי המנסה אלישר ושרי רמתה בסקצת בעניין זה.

השילוח

בעניין קו/של 24 הקילומטרים סוכט בוועדה שהיה זה קו פחות לאחד שמובחים לירושלים שני קווים. העירייה - כך סוכט - תפרק את הקו הזה, חמשה קילומטרים מסנו קנתה "סקורות" עבור מספר משקים המשמשים בו, זאת היתר ממכור עיריית ירושלים.

עוד לפני כן הוסדר שעיריית ירושלים תשתדל לשלם את החוב המגיע מפנה עבור מים, ומצד מין טכסוכים בין העירייה ובין חברת "סקורות" בדבר תשלום עבור מים. הוסדר שהאוצר יקדים לעיריית ירושלים את המענק, והעניין סודר לשביעות-רצונם של כל הצדדים הנוגעים בדבר.

בעיית הבריכות היא בעיה של טחסור הרזרבווארים, וזוהי הסיבה העיקרית לחוסר המים בירושלים. דאגנו קודם-כל לתיקונה של בריכת-מסילם, ואנלי בטוח שהדבר ינוצע עתה על-ידי הוועדה הקרואה בירושלים. בריכה זאת היתה הרזרבוואר העיקרי של ירושלים בימי המצור.

הבעיה העיקרית היתה הקמת הרזרבוואר הגדול, שהקמתו היתה צריכה לעלות בשלב הסופי כ-400 עד 500 מלף לירות - בקצה הקו המקביל גבית-וילן. האוצר, ביחד עם משרד האוצר, ניהל לפני זמן-מה משא-ומתן עם הממשלה הבריטית על החזרת דמי האסורטיזציה, שהצטברו כקרן רזרבית באנגליה, של סכום המים העליוני. היה וליכוח מי יקבל את הכסף: אם תקבל הממשלה את הכסף - יש להחזיר לה אותו, ואם העירייה - צריך לפצות הסדר כלשהו. המשא-ומתן עם הבריטים היה מסובך בעיקרו בשאלת החלק המגיע לערבייה, לרפאללה וכו'. לבסוף קיבלנו 60 מלף לירות סטרלינג שהן כ-325 מלף לירות ישראליות. לאחר זאת טענו בפני העירייה: אם הקו יעבור לעירייה - ניקח מסכום זה 125 מלף לירות ובתחיל לבנות את הבריכה. במשך הזמן נחפש את יתר הכסף. הבעיה בירושלים איננה בעיה של בזבז מים בלבד, אלא של זיקוק, כי העברת המים לירושלים פירושה אשטל ודביזים.

בהסכמת הצדדים פתרנו את הבעיה, ונחלקת-עבודות-ציבוריות דאגה טיחלהפקעת השטח בשביל הבריכה ולהכנת התכנית. אנלי סקורה שבאגביב הגב השלב הזה של הבריכה יהיה מוכן. אין עיכוב בכסף והעירייה החלה בטיפול בהחלפת מינסטלציה.

הבעיה החמישית שהזכרתי היא היחידה שטרם נפתרה. בעניין זה שמענו את הצדדים הנוגעים בדבר: את "סקורות", את סר אלישר, את סר שרי, את המהנדס העירוני ואת משרד הפנים, והסתמנו מספר הצעות. עד בקודה סווייטת מין הקו סמלא כל תפקיד בשביל עיריית ירושלים. ברט-אל-עין עצמה עוסדות רק משאבות רזרביות. גשמה אפוא

ישיבת ועדת הפנים
14.6.55

פ. ספיר:

השאלה מבין מקבלי ירושלים את הקו, מה דינו של הקו המקביל ומה דינה של ההלוואה שקיבלה עיריית ירושלים בשביל הקו הראשון אשר לועדה צריך להיות מטשלת? העירייה צריכה לקבל את המים במקום כלשהו: רוסטה או בית-וגן, וזה צריכות שתי מחנות לעבוד לספק-המים - זו שהעירייה מקבלת את המים בשער-הגיא ואז כרוך הדבר בטיבון עם כמה מישובי הפרוזדור. ענין זה הוא מסובך מאד. את הפרק הזה טרם סיימנו, אבל אני חושב שעוד הקיץ נסיים אותו.

מר מברזני:

בענין זה עזר הזמן לפתרון כמה בעיות. בירושלים היה גרעון של 1,000 לירות ליום בענין המים - כ-350 אלף לירות לשנה. בעת התחילו להחליף את הצינורות בתוך העיר. העירייה הוציאה למעלה מ-100 אלף לירות להחלפת צינורות הלולים מאז התכנסה הוועדה לראשונה, וגם הגדילה במקומות רבים את קטרם של הצינורות ועל-ידי-כך זורמים המים יותר מהר. כן מכניסה עתה העירייה לשימוש סודדי-מים בכמות של 130 אלף לירות וכן יתוקנו סודדי-מים ישנים בירושלים יהיו מפואר בעתיד מים במידה. האנשים יזהרו שלא לבזבז מים אם ידעו שיש סודדים, וגם החשבון של העירייה יהיה בסדר והפחת יקטן. עכשיו מגיע הפחת בירושלים ל-38% בעוד שכל העולם הפחת הוא 12-14 אחוזים.

בין 200-250 אלף לירות הוצאו מתקציב הפיתוח המסלכתי להחלפת צינורות והתקנת סודדי-מים. חברת מרד היא המספקת את הסודדים והיא קיבלה גם פטנט מחברה שווייצרית על סודדי-מים. סודדי-המים בירושלים חייבים להיות מחוברים מאלו שבשפלה או בעמק כי את כמות המים היוצאות בירושלים מן העצקים ספין-ספין אין לסדור כלל בסודדי-המים הרגילים הפותגמים לזרם מים טובני יותר מן הצינורות.

אשר לענין הבריכה ומיכל-המים: - הבריכה במסילת היתה בריכה בשביל הרבצת רחובות. עכשיו מתקנים אותה, והוקצב לכך סכום כסף מתקציב הפיתוח. הקיבול של הבריכה הזאת הוא בערך 12 אלף קוב מים. ברוסטה מכיל הדורבואר 15 אלף קוב. לפני זמן מה רצה סגן-העירייה להזהיר את תושבי ירושלים שהיות ומתקנים את הצמד אין להשתמש בכמות מים גדולות. כתוצאה מכך החלה בירושלים אגירת מים רבה והבריכה בתרוקנה כולה וכך נוצר באופן סלאכותי מחסור במים. מהו הוואלט שלא לבקש מהתושבים לחסוך במים. בבריכה בבית-וגן ייבנה מיכל-מים עצום, אבל הוא ייבנה שלבים-שלבבים. אפשר לבנותו בתחילה כמיכל אחד בעל ארבע דפנות, ואחר-כך להקים בפנים מחיצות-מחיצות. את האדמה הפקיעו לשם כך. הכסף לכך יבוא מהתשלום שהעניקה הממשלה הבריטית. לא ידוע פתי יתחילו בשלב הראשון כי הדבר מאריך עבודת-הייצוב רבה.

הסכסוכים עם "סקורות" פסקו, מאחר שעתה

משלמת העירייה את הכסף בזמן.

אני מודה למר ספיר ולוועדה המיוחדת על עבודתם הרבה ועל עזרתם לקידום הענין.

היו"ר ב. ג. חת:

להזמין לישיבה הבאה של הוועדה את מר ב. ישעיה (יו"ר הוועדה הקדומה בירושלים), ואת חברי-הכנסת גלישר ושרי ולשמוע אם יש להם מה להעיר על הצעת הסיכום של הוועדה כדלקמן:

העובדה כי

"ועדת הפנים רושפת לפנייה את/ההסדרים שנעשו והטיפול שנעשה בענין זה הנם משבי-ע-רצון ואינם מצריכים הסלחות מיוחדות מצד ועדת הפנים."

3. התאמת מספר חברי הרשויות המקומיות לריבוי האוכלוסים

מ. סגן:

בחוק הרשויות המקומיות יש טבלה הקובעת את מספר חברי הרשויות המקומיות לפי מספר האוכלוסים. בטבלה זו כתוב שהשר יקבע את מספר חברי המועצה בהתאם לטבלה, וניתנת לשר רשות להקפיץ את המספר לדונה הבאה - הגבוהה יותר. מאחר שמספר התושבים במקום משתנה - יש לאפשר גם את שינוי מספר חברי המועצה, בעיקר כשעומדים בפני בחירות חדשות.

ג.ג.

ישיבת ועדת הפנים
14.6.55

ס. ט. ט. ט.

בנו מספר חוקי הסדרה שיש לשנות
שהמוכלותיה בהם גדלה פי חרבעה וחמשה וחמשה
במספר חברי המועצה לא כל שישנו. פניתי בענין זה לשר הפנים וליו"ר
המועצה, ומצבם לפני משבוע פורטם ברשותו אז המבדיל את מספר חברי
העיריות בשש מקומות. כי אחת עלול לקרות, לפי היחס שבין מספר התושבים
למספר חברי המועצה - שבמקום מסויים הם לפלגה מסויים יש פחות מ-10%
מקורות, אין היא זוכה לייצוג במועצה. זהו מחוז חסימה גבוה מדי. שש
המקומות בהם חוקן הטוב לאחריהם הם רק חלק מן המקומות בהם יש לחקן את
הדברים, לפי חוקן שהוצאתי מאירחון הסטטיסטי על גידול המוכלותיה.

לכן אני מציע להזמין את שר הפנים - או
את בנינו המוסטך והפצוילי - ולעמיד בפניהם את השאלה: מדוע לא הוגדל
מספר חברי המועצה במספר מסויים של מקומות בארץ, למרות שבגדול המוכלותיה
במקומות אלו היא במדיה ניכרים?

היו"ר ג. ג. ג. :
פוטב שחבר הכנסת סנה ימסור למשרד הפנים
רשימה של חמשה מקומות בהם המועצה, כדי
שלא נזון בדברים פוטשטיים.

מר. ג. ג. ג. :
ברצוני רק להעיר שאת המעולה הזאת של הגדלת
מספר חברי המועצה אפשר לעשות רק עד חגון
מסויים - אם אינני טועה, עד ה-10 ביוני - ולכן ייתכן שהמועצה כבר עבר,
אך אינני בטוח בכך.

ג. ג. ג. :
לרשימת המקומות שיימסרו למשרד הפנים על-ידי
חבר הכנסת סנה ברצוני להוסיף עוד את
בחלת-יהודה בה דרש רוב הנבחרים את הגדלת המספר, ומילוי שר הפנים לא נענה
לדרישה.
בהזמנות זו ברצוני להביע משאלה לשר
הפנים: להבט שיהיה גמיש יותר בשימוש ברשות הזאת של הקצת מספר חברי
המועצה.

היו"ר :
להעמיד בעיה זו על סדר-היום של הישיבה
הבאה, ולבקש משר הפנים הסברים בנדון.

(הישיבה נבעלה השעה 12.20)